

RASTLINOLEKÁRSKA KONTROLA PRI DOVOZE RASTLINNÉHO MATERIÁLU Z TRETÍCH KRAJÍN

Marta Magdolenová

Úvod

Rastlinolekársku kontrolu rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov vykonávajú fytoinšpektori odboru ochrany rastlín Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho na základe zákona č. 405/2011 o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády č. 199/2005 o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny a rastlinné produkty v znení neskorších predpisov (aproximovaná smernica 2000/29/ES). V prílohe č. 3 nariadenia 199/2005 sú uvedené rastliny, rastlinné produkty a iné predmety, ktorých dovoz je zakázaný do všetkých členských štátov EÚ, v časti B prílohy č. 5 tohto nariadenia sú uvedené rastliny, rastlinné produkty a iné predmety pochádzajúce z tretích krajín, ktoré musia byť pri vstupe do EÚ sprevádzané rastlinolekárskym osvedčením a v prílohe č. 4 tohto nariadenia sú uvedené osobitné požiadavky, ktoré musí zásielka pri vstupe do EÚ spĺňať.

Obchodovanie v rámci EÚ

Legislatíva EÚ v oblasti zdravia rastlín zahŕňa aj podmienky pohybu a obchodovania v rámci EÚ určitých druhov rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov, ktoré sú potenciálnymi nositeľmi škodlivých organizmov. Tieto rastliny, rastlinné produkty a iné predmety sú uvedené v časti A prílohy č. 5 nariadenia 199/2005. V rámci EÚ platia tieto pravidlá:

- Kontrola výroby a prehliadky v mieste produkcie počas vegetačného obdobia a bezprostredne po zbere;
- Registrácia výrobcu;
- Vystavovanie rastlinných pasov pre rastliny, rastlinné produkty a iné predmety po splnení všetkých podmienok legislatívy EÚ.

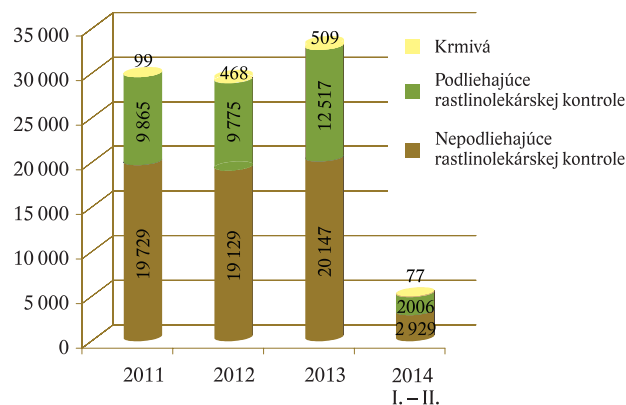
Dovoz rastlín, rastlinných produktov a iných predmetov z krajín mimo EÚ

Niektoré rastliny, rastlinné produkty a iné predmety (uvedené v časti B prílohy č. 5 nariadenia 199/2005) pri vstupe do EÚ musia mať rastlinolekárske osvedčenie zaručujúce, že sú:

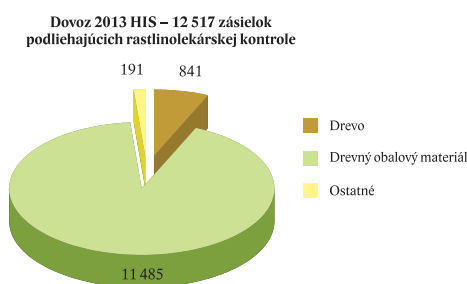
- dôkladne kontrolované;
- bez výskytu karanténnych škodlivých organizmov a prakticky bez iných škodlivých organizmov;
- v súlade s predpismi na ochranu rastlín dovážajúcej krajiny.

Rastlinolekárske osvedčenie vydáva národná organizácia ochrany rastlín vyvážajúcej krajiny.

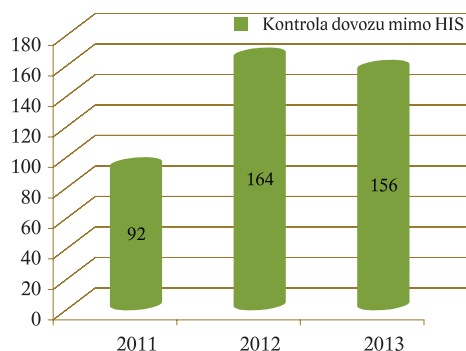
V Slovenskej republike sa rastlinolekárska kontrola dovozu z tretích krajín vykonáva na hraničných inšpekčných staniciach (HIS) na hranici s Ukrajinou, a to na cestnom hraničnom priechode Vyšné Nemecké a na železničných hraničných priechodoch v Maťovciach a Čiernej nad Tisou, a vo vnútrozemí na letisku Milana Rastislava Štefánika v Bratislave.

Obrázok 1. Počet vybavených zásielok na HIS v rokoch 2011 – 2014

Obrázok 2. Rozdelenie zásielok podliehajúcich rastlinolekárskej kontrole

Obrázok 3. Počty kontrol dovozu mimo HIS

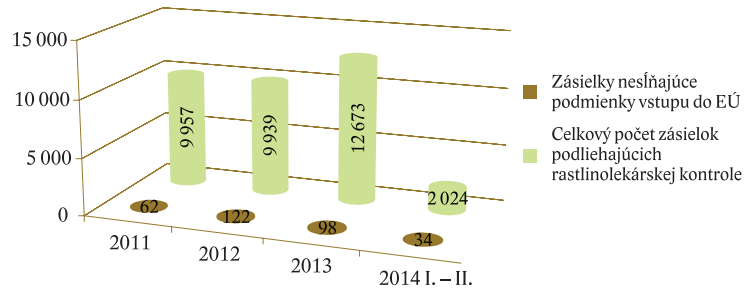
Okrem kontroly dovozu priamo na HIS fytoinšpektori odboru ochrany rastlín vykonávajú aj kontroly balíkov z tretích krajín na vyclievacích poštách v Bratislave, Košiciach, Žiline a Banskej Bystrici a kontroly na vyzvanie colníkmi priamo na vyclievacích miestach alebo v miestach vykládky.

Zásielky nespĺňajúce podmienky vstupu do EÚ

Ak sa pri rastlinolekárskej kontrole zistí, že zásielka nespĺňa podmienky vstupu do EÚ, musí sa bezodkladne prijať najmenej jedno z týchto opatrení:

- zamietnutie vstupu zásielky alebo jej časti na územie členského štátu;
- odstránenie napadnutých rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov zo zásielky;
- zničenie rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov;
- uvalenie karantény do doby skončenia skúšok alebo úradných testov rastlín, rastlinných produktov alebo iných predmetov;
- vykonanie vhodného ošetrenia vo výnimočných prípadoch, na základe ktorého kontrolný ústav považuje podmienky za splnené.

Všetky nedostatky o zásielkach zistené pri vstupe do EÚ sú nahlasované do rýchleho výstražného systému EUROPHYT. Cez tento systém sa informácie o nevyhovujúcich zásielkach dostávajú všetkým členským štátom, Švajčiarsku a tiež aj krajinám vývozu.

Obrázok 4. Porovnanie celkového počtu zásielok podliehajúcich rastlinolekárskej kontrole k zásielkam nespĺňajúcim podmienky vstupu do EÚ

Záver

V Slovenskej republike sa percento zásielok, ktoré nespĺňajú podmienky vstupu do EÚ za posledné roky pohybuje v rozmedzí od 0,77 – do 1,2 %. Hlavnými dôvodmi pozastavenia zásielok sú chýbajúca značka podľa normy ISPM č. 15, ktorá zaručuje, že obalový materiál bol ošetrený a nemali by v ňom byť živé škodlivé organizmy, a chýbajúce rastlinolekárske osvedčenie pri druhoch, u ktorých sa pri vstupe do EÚ vyžaduje. V roku 2013 bolo na HIS v Slovenskej republike spolu odobraných 130 vzoriek z drevného obalového materiálu a 50 vzoriek z dreva. Všetky vzorky boli negatívne na prítomnosť karanténnych škodlivých organizmov.

Ing. Marta Magdolenová

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, Matúškova 21, SK – 833 16 Bratislava,
e-mail: marta.magdolenova@uksup.sk